

Валентина ПАЛЬЧУК,
мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК У КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У статті розглянуто основи інтенсифікації використання знанневої (інноваційної) складової як чинників удосконалення технологій аналітичної діяльності бібліотек у період соціокультурних трансформацій у напрямі їх інтелектуалізації, продукуванні високоякісних інтелектуально-аналітичних матеріалів.

Ключові слова: бібліотечна інформаційно-аналітична діяльність, органи державної влади, науково-інтелектуальні напрацювання, знаннева (інноваційна) складова, інтелектуалізація, наукоємність технологій.

Сучасні цивілізаційні процеси пов'язують з розвитком наукоємних, інформаційно-телекомунікаційних систем і особливою роллю інтелектуальних технологій використання знань у розвитку держав. Конкретизацію цієї сутності зробив П. Друкер, класик менеджменту, професор ряду американських університетів і консультант найбільших фірм США, який у 1966 р. увів у науковий обіг термін «суспільство знань» (knowledge society), що визначає тип економіки, в якій знання відіграють вирішальну роль, а їх виробництво стає джерелом розвитку [6].

Особливість нового типу суспільства, що стимулює чи обмежує його розвиток, базується на використанні знань та інновацій як чинників зростання економічного та соціального добробуту. При цьому головною цінністю є інвестиції в нематеріальний, людський і соціальний капітал, а основною рушійною силою – знання і творчість.

Тому цілком логічною в контексті цивілізаційного розвитку вбачається прийнята на 32-й Генеральній конференції ЮНЕСКО (Париж, 2003 р.) рекомендація використовувати термін «суспільство знань», а не інформаційне суспільство [11]. Власне ця міжнародна організація в рамках обговорення двох головних документів Всесвітнього саміту по інформаційному суспільству, Декларації принципів і Плану дій, виступила з документом «Від інформаційного суспільства до суспільства знань» [15]. У його основу закладені принципи якісного використання інформаційних ресурсів, їх засвоєння, що дає нові знання, фундамент динамічного розвитку суспільства. Зокрема, у документі підкреслюється «позиція ЮНЕСКО, що передбачає просування концепції суспільства

знань, а не світового інформаційного суспільства, оскільки просте збільшення інформаційних потоків не завжди приводить до появи нових можливостей для розвитку пропонованих знань».

Цей крок наводить на думку, що сучасні розвинуті країни власне майбутнє пов'язують саме з ефективністю використання знаневої (інноваційної) складової всіх світових інформаційних запасів, створенням нової інтелектуальної технології їх застосування в практиці, зростанням прошарків носіїв знань – професіоналів, здатних ці знання генерувати й впроваджувати в інтересах суспільного прогресу.

Сьогодні у межах реалізації Лісабонської стратегії шляхом створення європейського простору вирішуються завдання перетворення Європейського Союзу на знаневу спільноту з економікою знань, у країнах ЄС планується довести витрати на дослідження та розробки до 3 % ВВП, підготувати 700 тис. дослідників [10].

Міжнародні дослідження щодо програмних засад побудови суспільства знань і економіки, що базується на знаннях (knowledge based economy), дасть змогу узагальнити три основні напрями суспільно-економічного реформування країн [14]:

1) створення мережевого суспільства (інформаційне суспільство) на базі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);

2) стимулювання національної інноваційної системи на використання результатів національних досліджень і розробок (ДіР);

3) інвестування в розвиток інтелектуальних людських ресурсів (національна система освіти і науки, реалізація концепції професійної освіти «протягом життя», розвиток національного культурного різноманіття).

Для практичного здійснення такого масштабного реформування кожною країною розробляються концепції побудови суспільства знань як національної мети, а також сценарії і терміни досягнення мети в межах довгострокових стратегій (національних планів).

У цьому контексті потрібно зазначити, що об'єктивною реальністю сьогодення стала глобалізація з поступовим виходом на рівень постіндустріального суспільства дедалі більшої кількості держав. І тому суспільні процеси в Україні, як і в інших державах, зазнають загальноцивілізаційного впливу і перебувають під дією відповідних конкурентних стимуляторів.

Українська держава проголошує стратегічний курс на якомога активнішу участь у світових процесах. Країна ставить перед собою завдання дедалі тіснішої співпраці з міжнародними організаціями в галузі безпеки, науково-технічного розвитку, права, міжнародного розподілу праці, екології, культури; інтеграції до міжнародної системи освіти й глобальної інформаційної мережі та ін. Чільне місце в такому співробітництві посідає обмін науковими знаннями, високими технологіями, інтеграція

інтелектуального потенціалу з метою широкомасштабного введення в суспільно-економічний обіг окремих держав результатів інтелектуальної праці, без якої неможливий сталий розвиток. При цьому одним з істотних факторів успішної діяльності стає ефективність використання результатів наукових напрацювань, дедалі більш відчутна їх регламентація в часі.

Під впливом цих процесів своєрідним каталізатором прогресу сучасного українського суспільства, усіх його підсистем стає активізація впровадження новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій і зростання значення інтелектуальної (знаннєвої) складової у структурі всіх сфер діяльності, у тому числі державного управління. Постановка такого завдання пов'язана як із впливом на розвиток України світових процесів глобалізації становлення суспільства знань, так і з необхідністю формування сучасного інтелектуального потенціалу нації як основи конкурентоспроможності економіки країни, так і ефективності функціонування усіх сфер громадської діяльності, у тому числі й державного управління.

Уже сьогодні можна помітити ті нові тенденції, які, імовірно, будуть значною мірою визначати особливості ефективного використання високоінтелектуальних знань у різних сферах ділової активності суспільства: формування нової організаційно-функціональної структури інформаційної сфери; поява нових професій інформаційної орієнтації: «економіка знань», «енергія інтелектуального бізнесу», «менеджмент знань», «інженерія знань» [3], «інформацієзнавець», наукознавець [12]; розширення суспільства на різні рівні споживання інтелектуально-інформаційних ресурсів і послуг [5]. Інтенсивного розвитку набуває новий сектор економіки – інтелектуально-інформаційний з відповідними послугами і продуктами.

На сучасному етапі суспільно-економічного реформування передових країн в інформаційній сфері задіяно найбільший відсоток трудових ресурсів, інформаційно-телекомунікаційних, інтелектуальних технологій засвоєння й використання знань, що стає вирішальним чинником на шляху інтелектуалізації суспільного розвитку. Набуває обертів розбудова динамічних національних інтелектуально-інформаційних структур як базисного елементу сталого розвитку держав.

Однією з характерних рис зазначених структур має велике загальнонаціональне значення впровадження в практичну діяльність науково-інтелектуальних напрацювань, посилення інноваційного чинника та їх роль як сили прогресивних суспільних перетворень. При цьому впровадження новітніх зразків інформаційно-телекомунікаційних технологій розглядається лише як ефективний засіб забезпечення швидкого доступу до знань, у той час як найістотніші зміни належить здійснити у сфері

виробництва інтелектуальних інформаційних продуктів і послуг. Адже «як би не називалася прийдешня соціально-економічна формація, практично всі дослідники сходяться в одному: провідну роль у ній буде відігравати інформація (знання) – і як базовий фактор продуктивних сил, і як ключова компонента процесів, що відбуваються в суспільстві» [8]. Більше того, зростаючі обсяги перероблюваного, використовуваного в процесі громадської діяльності інтелектуального доробку є прямою характеристикою динаміки її розвитку.

Сьогодні можна зазначити, що ступінь розвитку суспільства визначається співвідношенням обсягів генерованого знання до рівня ефективності його використання у всіх сферах ділової активності, у тому числі й державного управління. У свою чергу це зумовлює активізацію розробок методик управління не стільки інформаційними потоками, скільки їх знанневою складовою. Постановка такого завдання ув'язується з думкою М. Азарова, яка прозвучала під час розширеної наради з керівниками провідних галузевих наукових та науково-дослідних установ на тему: «Острови інноваційного прориву національної економіки: політика держави та практика реалізації». За його словами, «країні не вистачає організованої системи, завдяки якій би шлях до практичної реалізації ідеї проходив за короткий термін. А вітчизняна наука здатна продукувати прогресивні розробки» [7].

Це означає, що розвиток інформаційних потреб суспільної діяльності, у тому числі державного управління, здійснюється під впливом загальноцивілізаційних процесів становлення високоінтелектуальної природи суспільства знань, для якої характерне ефективне використання й інтенсивне впровадження результатів науково-інтелектуальних напрацювань та виробництво нових знань (інновацій). Більше того, озвучення такої ідеї наводить на висновки, що наявний потенціал фундаментальних і прикладних наукових напрацювань, як вітчизняних так і зарубіжних, недостатньо залучений у процес супроводу діяльності органів державного управління.

У цьому контексті розвиток бібліотечного інформаційно-аналітичного супроводу діяльності органів державної влади має орієнтуватися на потреби знанневої цивілізації і випереджаючими темпами високоефективно використовувати інформацію і її найбільш високоорганізовану форму – науково-інтелектуальне знання.

Важливим є підхід до визначення сутності сучасної бібліотеки, застосований генеральним директором Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академіком НАН України О. С. Онищенко. Враховуючи актуалізацію питання дослідження бібліотеки в період сучасних загальноцивілізаційних і внутрішньосуспільних змін, він слушно вказує на необхідність «виробити стратегічну концепцію

бібліотечно-інформаційної індустрії, визначити перспективні бібліотечні технології відповідно до соціокультурних трансформацій, зважаючи на світовий інтелектуальний розвиток» [9].

З позицій перспектив розвитку бібліотечної інформаційно-аналітичної діяльності доцільно доповнити зазначене висловлювання думкою одного з авторів когнітивної (знаннєвої) парадигми О. І. Остапова. На його переконання, перспективним виявляється те, що «нова робота бібліотеки має орієнтуватися не стільки на документ, скільки на знання, що містяться в цьому документі» [13].

У зв'язку з цим закономірним є питання про розвиток бібліотечної аналітичної діяльності, інтенсифікацію аналітичних досліджень, удосконалення її технологій і насамперед – про оперування високоінтелектуальними знаннями. Така позиція, виходячи з об'єктивно існуючої ситуації, пов'язана з гострою необхідністю одержання оперативних і бажаних результатів суспільного розвитку як наслідок ефективної роботи органів державної влади. І тому потреба в інтелектуально-аналітичному, науково-аналітичному, «інформаційно-аналітичному забезпеченні процесу становлення нової держави, економічного зростання, відповідного супроводу демократичних перетворень, розвитку інноваційних технологій, нових умов функціонування нації, культури» [1] тощо ставатиме дедалі відчутнішою у сфері державного управління.

Під впливом цих чинників перспективи розвитку інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек визначатимуться обсягом споживання і виробництва нового високоінтелектуального знання. Уже на сьогодні, здійснюючи аналіз і синтез наявних знань, їх інтелектуальне опрацювання, спеціалісти-аналітики виробляють нові й перетворюють їх у інтелектуально-аналітичні ресурси в їх активних формах: моделі, алгоритми, проекти, прогнози, доповіді, науково-технічні програми, грантові теми тощо.

Більше того, високоінтелектуальна природа суспільства знань зумовлює необхідність ефективного використання наукових напрацювань у виробництві аналітичних матеріалів бібліотек.

У зв'язку з цим в умовах відчутного впливу загальноцивілізаційних процесів інтенсифікації використання знаннєвої (інноваційної) складової як чинників суспільного прогресу, у продукуванні високоякісних інтелектуально-аналітичних матеріалів головна роль належить науковим знанням. Аналіз, систематизація, використання результатів наукового доробку та матеріалознавства стає основою зростання обсягу інноваційного (знаннєвого) компонента в інтелектуально-аналітичних матеріалах бібліотек.

Інший об'єктивний фактор, що посилює значення інтенсивного використання наукових напрацювань у бібліотечному інтелектуально-

аналітичному супроводі діяльності органів державної влади, пов'язаний з динамікою глобалізаційних процесів на розвиток суспільних відносин в Українській державі, що формуються на фоні екологічної кризи, економічних і політичних катаклізмів, що активно розвиваються. За цих умов прийняття важливих державних рішень потребує багаторазового інформаційного моделювання і прогнозування їх можливих наслідків із залученням останніх наукових досліджень з тієї чи іншої галузі знань.

Наукове знання важливе тим, що воно дає фундаментальні орієнтири, важливі для подальшого розвитку уявлень, пізнання суспільних явищ (процесів) під час здійснення аналітичних завдань. Ці знання сприяють освоєнню навколишньої дійсності на основі використання наукових методик, фундаментальних наукових досліджень суспільних процесів, забезпечують оригінальність і багатоваріантність підходів у вирішенні багатьох загальнодержавних проблем тощо.

Суть такої роботи полягає в тому, що підґрунтям для продукування інтелектуально-аналітичного матеріалу стають наукові знання в нерозривній єдності з усіма етапами виконання аналітичних завдань, досліджень суспільних явищ у режимі реального часу. Під знаннями можна розглядати не лише наукові дані, узагальнення, сюди потрібно відносити і конкретні консультації, поради, погляди, зауваження фахівців різних галузей знань. У зв'язку з цим виникає можливість такої переробки інформації й інтерпретації знань, зосереджених в інформаційних системах суб'єктів документальних комунікацій, осмисленні їх, при яких створюються різні моделі їх найбільш ефективного застосування на користь розвитку важливих суспільних сфер, у тому числі державного управління. На цій основі створюються інтелектуально-аналітичні ресурси, що дають осмислення закономірностей розвитку процесів у політичній, соціально-економічній, культурній та інших сферах суспільства на високоінтелектуальному рівні.

Це стимулює розвиток аналітичної діяльності бібліотек шляхом запровадження наукового пізнання дійсності, що на сьогодні є провідною формою продукування високоякісних науково-аналітичних матеріалів. Використання результатів наукового доробку стає неодмінною умовою успішного аналітичного дослідження, забезпечення творчої ініціативи, створення умов для ефективного реалізації інтелектуальних здібностей спеціалістів-аналітиків.

Як показує практика інформаційно-аналітичних структур провідних бібліотек, зокрема СІАЗ НБУВ, вектор розвитку інформаційно-аналітичної діяльності, удосконалення її технологій відповідно до запитів її користувачів, спрямований на активізацію ефективного використання науково-інтелектуальних напрацювань у процесі продукування аналітичних матеріалів, виконання аналітичних завдань (розробок) різних рівнів складності.

В умовах дедалі зростаючих інформаційних потоків аналітична діяльність спрямована на опрацювання як значних обсягів суспільної інформації (фактологічних даних), так і масивів науково-інтелектуальних напрацювань для вирішення актуальних суспільно значущих проблем, які на сьогодні мають комплексний характер. Наприклад, аналітичні дослідження щодо вдосконалення дії ринкових механізмів в Україні потребують не лише економічних знань, зокрема щодо розвитку і функціонування дедалі більшої кількості економічних структур, а й наукового обґрунтування правових норм управління саме цими структурами, наявних умов, в яких вони ефективно діють, а також прогнозно-прогресивних ініціатив науковців щодо перспектив у контексті досліджень соціо-політичних, економічних трансформацій тощо. Це потребує кваліфікованого користування різноманітними масивами науково-інтелектуального доробку, і не лише спеціального, а й з різних галузей наук.

Так, аналітика з аналізом розвитку тих чи інших ринків потребує знань правового характеру, на базі яких будуть здійснюватися ті чи інші операції, політологічних знань з характеристикою розвитку політичних процесів, розстановки політичних сил. Враховуючи такі знання можна спрогнозувати можливі напрями і тенденції економічних перетворень тощо. Аналітичне дослідження в галузі соціальної політики, зокрема реалізації практичних заходів з боку державних законодавчих і виконавчих органів влади, спрямованих на забезпечення конституційних прав і соціальних гарантій громадян, потребує використання разом з фундаментальними науковими напрацюваннями із соціології економічних і політологічних знань.

Найдоцільнішою організацією виконання таких аналітичних завдань, як видається, може стати аналіз та синтез знань на стику наук, кількох різнопрофільних їх масивів, дослідження тенденцій соціально-економічних, етнополітичних, соціально-демографічних відносин тощо. У свою чергу це сприятиме ґрунтовному і різнобічному дослідженню, відслідкуванню стану тих чи інших суспільних проблем на базі аналізу і синтезу знань і, відповідно, вияву перших їх проявів, виробленню рішень їх подолання тощо.

Враховуючи динамічні процеси розвитку суспільних відносин, аналітичний матеріал має відповідати не лише параметрам нинішньої ситуації, а й певною мірою випереджати її, містити елемент прогнозування подальшого її розвитку, спеціальне обґрунтування думки, висловленої позиції дослідника. Ідеться про підготовку експертних оцінок, аналітичних довідок чи прогнозів з тих проблем, які вже найближчим часом можуть стати ключовими; розробку моделей подальшого розвитку ситуації за різних умов; переліку стратегій рішень з визначенням сукупності дій, необхідних для досягнення поставленої мети, оцінкою

ступеня ризику при несприятливому розвитку подій тощо. Зміст зазначених матеріалів передбачає як висвітлення ситуації в цілому, прогнозування її перспективного розвитку, наукове обґрунтування рекомендацій щодо розв'язання проблем, так і розгляд зустрічних процесів стосовно прийняття рішень органами державної влади, реалізації цих рішень та ефективності їх дії.

У цьому випадку підготовка професійних аналітичних розробок потребує значних обсягів вихідного матеріалу із суміжних галузей знань, матеріалу з урахуванням соціально-політичних, економічних, науково-технічних, науково-технологічних перспектив та інших факторів, що сприяє формуванню сукупності уявлень з цілого ряду перспективних і соціально значущих напрямів розвитку суспільних відносин. Адже у формуванні цілісності зазначених уявлень роль наукових напрацювань важко переоцінити: «саме вони визначають і прогнозують рівень і тенденції теперішніх і майбутніх соціокультурних запитів суспільства, формують ці тенденції у вигляді прогностично “зафіксованих” наукових ідей» [2].

У контексті продукування якісного інтелектуально-аналітичного матеріалу бібліотеками, що відповідає сучасним потребам державного управління, видається необхідним використання інформації вищої за рівнем – узагальнення простий опис фактів і процесів, вияв їх певних характеристик чи ознак. Стають необхідними наукові знання про закономірності розвитку суспільних процесів, на основі яких визначаються стратегія розвитку українського суспільства, його інтереси в перспективі.

Особливу роль як на сьогодні, так і в найближчій період у продукуванні інформаційно-аналітичних матеріалів відіграватиме система засобів масової інформації, інформагентств, інших, певною мірою прирівнюваних до них джерел оперативної електронної інформації, що спонсоруються зацікавленими державними органами, громадськими, політичними та економічними структурами, як джерел оперативної інформації, що стосується всіх сфер життя суспільства. З використанням інтернет-технологій вони становлять потужний масив інформаційних потоків і соціальних комунікацій як відкритої системи віртуальної соціокультурної діяльності, що безперервно розвивається.

Серед проблем, зумовлених принципово новими умовами суспільного розвитку, вчені називають віртуалізацію суспільства, маніпулювання суспільною свідомістю, керувану ментальну еволюцію людства [6].

Політичні технології віртуальної реальності ефективно впливають на суспільну свідомість. Вони презентують образи віртуальних лідерів, партій і коаліцій, їхні обіцянки і програми, які ніхто не має наміру виконувати. Насправді ж вони є технологіями віртуальної реальності, коли штучно створюється привабливий для суспільства образ того чи іншого кандидата і пропагується всіма можливими засобами.

Актуальність розгляду використання інтернет-технологій та їх впливу на суспільні процеси зумовлює необхідність підготовки такого інтелектуально-аналітичного продукту, який сприяв би своєчасній нейтралізації розповсюджуваної через електронні ЗМІ недостовірної інформації і, як результат, прийняттю зважених оптимальних рішень органами державної влади.

Проблема значною мірою полягає в тому, що через специфіку процесів пізнання суспільних явищ і особливо специфіку механізмів прогнозування, які є невід'ємною частиною процесу аналітичної діяльності, далеко не завжди можна з достатнім ступенем точності оцінити достовірність використовуваної інформації і зроблені на підставі неї аналітичні висновки. Адже з цілком об'єктивних вищезазначених причин розпізнання істинності такої інформації, на думку вчених, надзвичайно ускладнене. [6] Вирішення цього питання лише системним аналізом змісту різнополярних за орієнтацією видань, відсіканням інформаційних шумів, узагальненням фактологічного матеріалу з метою виявлення закономірностей розвитку суспільних процесів (явищ) значною мірою не увінчується тією результативністю якісного аналітичного забезпечення процесу прийняття оптимальних рішень, оскільки припускає їх багатозначне тлумачення, різноманітність аспектів розгляду проблем з наявністю суперечливих даних, концепцій.

За таких умов, складнощі в ефективності аналітичної діяльності як такої полягають у відсутності знань, що адекватно відображає стан об'єкта дослідження на різних етапах інформаційно-аналітичного процесу. Тобто складається ситуація, коли певне суспільне явище, процес існує, а достовірної інформації про нього в професійних суб'єктах аналітичної діяльності немає. Цілком закономірно, що створений у такий спосіб аналітичний продукт, навіть за умов найсумліннішої його підготовки буде тією чи іншою мірою недосконалим.

Тому виникає необхідність у зверненні до наукових даних, відомостей, експертних оцінок професіоналів з різних галузей знань, науковців, інших інтелектуально-наукових напрацювань тощо, які змогли б компенсувати нестачу потрібних аналітиків знань. Такі знання особливо цінні з огляду на доцільність організації наукового реагування на розвиток сучасних суспільних процесів (явищ).

Використання науково-інтелектуальних напрацювань щодо тенденцій і напрямів розвитку суспільних відносин сприятиме ґрунтовному аналізу досліджуваних тем. Адже наукові матеріали можуть містити значну кількість оптимальних фактологічних даних у ретроспективній динаміці, які виступають у ролі ілюстративного матеріалу, що підтверджують надані висновки. Більше того, вони висвітлюють історію виникнення суспільних проблем та їх розвиток, аналоги і варіанти їх

подолання чи вирішення, їх можливе взаємовиключення або взаємопоєднання; розкривають використання різних наукових підходів у виявленні наявних суспільних проблем, труднощів, ризиків, що виникають у конкретних ситуаціях, сферах, які в певній мірі зачіпають пізнавальні інтереси аналітика, надають аргументовані оцінки існуючої ситуації, вказують на перспективи розвитку, містять рекомендації щодо доцільності подальшої діяльності тощо.

Використання цих знань на всіх етапах виконання аналітичних завдань сприяє формуванню більш об'єктивного уявлення про різні процеси політичного, економічного та соціального життя, підвищує експертні можливості аналітиків, розвиває інтелектуальний потенціал, що у свою чергу впливає на збагачення знаннєвою складовою змісту аналітичних матеріалів.

Застосування якісно нових підходів щодо посилення інтенсивності використання науково-інтелектуального доробку в продукуванні аналітичних матеріалів бібліотек зумовлюється зростанням впливу як глобалізаційних процесів, так і глобального інформаційного простору на розвиток суспільних відносин у нашій державі. З одного боку, державні органи влади України, а також інших країн, що здійснюють свою діяльність у період державотворчих процесів, потребують ґрунтовних високоінтелектуальних прогресивних знань світового досвіду з питань розвитку державності. Використання інтелектуальних напрацювань глобального інформаційного простору сприятиме збагаченню аналітичних матеріалів порівняльним аналізом передової державотворчої і законодавчої зарубіжної практики, розвитку управління політичними, суспільними, економічними процесами тощо. Це, у свою чергу, прискорить введення через аналітичні структури бібліотек у сферу державного управління передових світових розробок, які пройшли ряд практичних випробувань. Більше того, це дає змогу в процесі аналітичних досліджень відстежити як зовнішні умови реалізації Україною національного стратегічного курсу, так і сприйняття зарубіжним середовищем зовнішньоекономічних та зовнішньополітичних ініціатив України, що у свою чергу уможливило своєчасне коригування кроків усередині і за межами держави під час прийняття рішень органами державної влади.

З іншого – глобальний інформаційний простір, зі зростанням у ньому обсягів наявних до використання інтелектуально-інформаційних ресурсів, дедалі більше впливає на спонукальні мотиви для виробництва нових знань, і не лише позитивно. Вплив глобального інформаційного простору зумовлений поширенням засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій інтелектуально-інформаційних продуктів, зміст яких підпорядкований інтересам інших держав, транснаціональних корпорацій, міжнародних організацій тощо, що збільшує можливість їх

використання у процесі продукування аналітичних матеріалів. Перед інформаційно-аналітичними структурами бібліотек ця проблема постає з надзвичайною гостротою, оскільки існує необхідність в аналітичних розробках щодо перспектив розвитку зовнішньої діяльності України враховувати міжнародні інтереси і водночас забезпечувати інтелектуально-інформаційне підґрунтя для реалізації власних національних пріоритетів розвитку держави; мінімізувати негативні наслідки таких зовнішніх впливів, які межують із втручанням у внутрішні справи, зокрема у внутрішньополітичні.

З огляду на масову інтервенцію в український інформаційний простір новітні деструктивні технології справляють маніпулятивний вплив на свідомість та інтелект фахівців у створенні аналітичних розробок державної стратегії в контексті загальноцивілізаційного розвитку. Цей чинник зумовлює актуалізацію і навіть загострює потребу використання сучасних результатів національної гуманітарної науки. Адже вона володіє величезним інтелектуальним потенціалом для аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади і напрацювання таких базових моделей її розвитку, «для яких залишаються саме національні пріоритети, специфіка і філософія національного буття, і передусім – у сфері формування націєорієнтованої суспільної свідомості, яка нині перебуває у стані певної “невизначеності” та роздвоєння» [2].

На сьогодні у фундаментальних дослідженнях сформувалися нові напрями націєорієнтованого розвитку вітчизняної гуманітарної науки (зокрема, такі як етносціологія, політологія, культурологія, українознавство, релігієзнавство та ін.), які не тільки дають можливість збагатити знанняву складову аналітичних розробок, а й висунути на передній план завдання гармонізації загальнодержавних національних пріоритетів та офіційно визнаних міжнародними організаціями концепцій загальноцивілізаційного розвитку.

Суть цього завдання полягає в переході від пасивного запозичення чужих ідей до активного використання і напрацювання власного інтелектуального потенціалу у процесі створення аналітичних розробок, органічного поєднання вітчизняного та зарубіжного науково-інтелектуального доробку на основі продуманої їх збалансованості, розробки методик визначення реальних орієнтирів і національних пріоритетів розвитку українського суспільства з урахуванням складних цивілізаційних змін, що відбуваються у світі. Його вирішення вимагає якісно нових підходів у розвитку інтелектуально-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади на базі ефективного і оптимального використання наявного науково-інтелектуального як світового, так і вітчизняного потенціалу.

Таким чином, перспективи розвитку бібліотечної інформаційно-аналітичної діяльності щодо супроводу роботи владних структур, що

зумовлено тенденціями загальноцивілізаційних процесів і внутрішньо-суспільними соціокультурними трансформаціями, дедалі виразніше ув'язуватимуться з підвищенням рівня інтелектуалізації технологій виробництва аналітичних матеріалів, збільшенням наукоємності, знанневої, інноваційної складової в аналітичних розробках як чинників прогресу будь-якої суспільної сфери, у тому числі державного управління. Зокрема, запровадженням оптимальних методів досліджень суспільних процесів (явищ) на базі використання необхідного обсягу якісних знань наукового плану, необхідної для тих чи інших цілей виконання аналітичних завдань щодо забезпечення ефективності результатів рішень органів державної влади.

Список використаних джерел

1. *Азаров С.* Проблемы Internet и Украина / С. Азаров // PC World Ukraine. – 1999. – Вып. 6. – С. 68.
2. Гуманітарна наука і культура як чинник піднесення людського і економічного потенціалу України // Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – С. 533–535.
3. *Деревянко Е. В.* Навигаторы знания: Будущее библиотечной и информационной профессии : по материалам зарубежной печати 1988–1999 годов / Е. В. Деревянко // Библиотекосведение. – 2000. – № 2. – С. 8–11.
4. *Друкер П.* Энциклопедия менеджмента: Весь Питер Друкер в одной книге : лучшие работы по менеджменту, написанные за 60 лет / О. Л. Пелявский (пер. с англ.). – М. ; СПб. ; К. : Издательский дом «Вильямс», 2004. – 421 с.
5. *Колин К. К.* Контуры информационной цивилизации / К. К. Колин // Библиотекосведение. – 2002. – № 1. – С. 36–37.
6. *Колин К. К.* Проблемы информационной цивилизации: виртуализация общества / К. К. Колин // Библиотекосведение. – 2002. – № 3. – С. 48–57.
7. *Малолеткова О.* Нестабільність шкодить інноваційному розвитку / О. Малолеткова // Урядовий кур'єр. – 2007. – 27.09.
8. *Мельник Л. Г.* На пороге информационного общества / Л. Г. Мельник // Социально-экономические проблемы информационного общества. – Сумы. : ИТД «Университетская книга», 2005. – С. 10–16.
9. Міжнародна наукова конференція «Бібліотечно-інформаційні ресурси: формування і розвиток» // Бібл. вісн. – 1999. – № 6. – С. 14–30.
10. Невирішені проблеми вітчизняної вищої та загальноосвітньої школи // Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – С. 546–547.

11. Об итогах 32-й Генеральной конференции ЮНЕСКО : справка [Электронный ресурс] / Российский комитет Программы ЮНЕСКО «Информация для всех». – Режим доступа: <http://www.ifap.ru/pr/2003/011020b.doc>. – Загл. с экрана.
12. *Онищенко О.* Зустрінемося у бібліотеці / Розмову вела К. Константинова // Дзеркало тижня. – 2009. – 26.09–2.10.
13. *Остапов А. И.* К созданию высокоинтеллектуальной библиотеки / А. И. Остапов // Библиотековедение. – 1995. – № 1 – С. 116–120.
14. Програмні засади розбудови суспільства знань: світовий досвід для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/may/9.htm>. – Назва з екрана.
15. *Фирсов В. Р.* Библиотека – сердце информационного общества / В. Р. Фирсов // Библиотечное дело. – 2003. – № 12. – С. 24–25.